

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7

Fylke: Vestfold

Tilleggsspørsmålnr. 7

Herad: Hof.

Emne: Skav

Bygdelag:

Oppskr. av: Andreas Røpset

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

O.M. Thormodsrud, f. 1878 i Hof. Likhingssekretær og bonde

SVAR

1. Ykkje nokk særskilt namn, raskefôr, lysefôr, mandfôr kunne brukast alle.
2. Nei.
3. O.M.T. gav først opp denn bygging 3. del., men brukte sincere pret. forma skavde.
4. Skav har vore nytta illige like i Hof. Det var eit måsfôr. Men lenge attende vort det kande nytta her vi. Dei måtte ha så skore husskaper då får å nytta eit beidet på sabra, og korn da oppstet i fôrma på våren.
5. Dei var mest herre asp dei skav. Litt allen vort skava eller fleint til grisen. Rogn v det like av i Hof. Veit illige av at dei har skava ask og silje, men dei tok mykje laus av dei. Helst illige av og barte, men grankar nytta dei ~~Kangetenne~~
- 6-7 Ukjent.
8. Det var krea og sauen som fekk skav; sauen kunne og korna ut i skogen vinterstog og mange borte på Vest? - det kreo jeg var mindre - hesten skulle ha bedre mat enn krea. Dei fekk skavet om våren i fôrknipa. Dei fekk det for seg sjølv i båsen. Her illeke høyst at det var nokk slag skav som

dyra ikke ville eta, men det var mest berre rope-
shav dei nytta.

9. Dei minste vissstnok at ein fekk feitare mjølk av
smår, men ikke meir.

Har ikke høgt at skauet gav iismak på mjølket
for ikke høgt at ^{kyrne} skauet fekk finare og slettare lós-
lag av skauet.

10. Dei drog eins arund til skogs for å hente ved til
shaving, men dei alle fleste hadde nok opp på
nær garden at det aldri vort nokon stang tørt.

Dei skov av berremveden og, om dei ikke var
for grov. Det var nemleg ikke vanleg å hogga av
"korkborken"; det var vigeja av ung, grøn opp.

Ja, dei skov berremveden og nytta skauet til kyrne.

11. Kan innvi seia at det var nokk avts namn på
dei å hente ved til shaving.

12-13. Ukjent.

14. Dei henta skaved om våren.

15. Her i grunda (Tindbyfoss p. i.) og på gardane elles
var det ikke skua for nokk slit; sepa var lett å
få tak i. Men for plassfolk som måtte dra der
berre skavveden heim, var det nok tungt.

Har ikke høgt at dei skulle henta skaved på
langfredag; her høgt at dei då skulle ta ut
saue- og halvsaue.

15. Det kan vel ha hendt at stune tok slikt arbeid
inn i stova, ~~sett~~ når det var kaldt, men det
vanleg var nedskjulet, somme stader bryggerhuset
der det var høve til å gjera opp varme. Uke og

16. Det var bandkniv dei nytta, men O. M. F. var ikke
^{på namnet} sikke. Han sa bandkniv og skavkniv om korr-
auve, hanskje, oftest skavkniv. Han sa og: Det
heir bandkniv, men opprinnelig heit det vel
skavkniv.

Bauokniven var av den vanlege typen, eggjarn med handtak i kvar ende. Handtaka var vinkelrett på kniven, same veg som Egga.

Den var vesentleg laga og brukt til skaving, men vart brukt til andre ting og uti det høvde så.

17. Like ellr i nedskillet for ein oftast vedin oppi togkrakke. Kaller vort det gjort slik det i kvart tilfelle og for kvar ein skild fall best, t.d. ved å skro ein ende av skavbrett mot kragsted og den andre mot golvet, veggen e. a. Dei skav så ein ende så langt dei rakk og endsmidd.
18. Skavbrett og andre liknande tydingar av holl utjente.
19. Det var like faste regler ved skavinga (sjå 7) og ein sat ellr stod slik ein tykke det fall best i kvart ein skild tilfelle.
20. Skavved.
21. Borken ein skjor så høit skav.
Kjennes ikkje nokon namn på korkbitane.
22. Ein kunne skave stokkar opp til 3-4 tommer, herre dei var grøne og utan korkbark (sjå 10).
Det var ikkje nokon viss lengd på skavveden.
23. Kjennes ikkje nokon sær namn på dei kjoppene ein har skave.
24. Kjennes ikkje nokon sær regler for kokeis skavet skulle vera, men det skulle helst vera tynt og "følgelig". Det hevdte nok at dei berre tok å ta litt av sjølet medlagt med.
Har ikkje høyrte om nokon som var sær flinke til å skave.
25. Vedin som ein laad skava, vort hoggen opp i vanleg brannvedlengd og nytta som vanleg ved.
26. For 50-60 år sidan då ysteria kom, vart det om å gjera å få mykje mjølk; derfor vart det då utv.

Uvart stutt med vorknips i fjøret. Då minke det o
sterkt med skaret. Då det vart min drift i skogane
ette at vegsambandet med Holmestrand vort bett,
minke det o med skavinga; det sear seg bette
i nytta tida i skogen. Men under første verds-
krigen vart det skore mykje; under siste in-
gerling, for då var det god arbeidsfortenest.

Det som v sagt avanfor gjeld ospebakk
ti kyrne. Gvisen jekk almebork, den var så
gjør at den kunne ikkje mykkast ti krøtvef. Almen
hadde vorte nytta ti jolleremat; best-
mør (f. 1862) hadde ete almebork. Da gamle
helst almen svort gjør o verma om den; gamle
Karl Harestad sålke ikkje at nokon gjorde
almebrea noke. Det har o helst at det har vorte
stok almebork.

Almebork skava dei ette flekke nor den
svadde om virke. Dei fiska barken litt o stampa
der så den vort suet. Så kokte dei den. Kjenner ti
at halvane jekk almebork, men det var ikkje mykje
brukt. Rekna med at det var godt halvvef, vi
høve jo linnmjøl til den, o det blir seigt det ope,
som almen.

Tilleggsprosmål.

Ospe var mest som i gras i skogen, o det var difor
ikkje rekna som skadeferd om ein tok ospe i annan
manns skog. Rein høyrde i allfall ofte folk sei
at "du kan godt ta ved om du vil ta ospe." Høyrde ikkje
amma enn at hustruene hadde rett ti å ta ospe i
gardskogen.

Her høyrte ordet skavhella, men veit ikkje kva det s.
teller tilkjent.